

ASPECTE SPECIFICE ALE ANALIZEI VENITURILOR ȘI CHELTUIELILOR ÎN ORGANIZAȚIILE NECOMERCIALE CONFORM NOILOR REGLEMENTĂRI CONTABILE

Conf. univ. dr. Nelea CHIRILOV, ASEM

This article presents the analysis of structural peculiarities of the incomes and expenses within the non-profit organizations in terms of implementing new national accounting regulations. Particular attention was given to a specific information base that delivers initial data for analysis and decision making structure of the incomes and expenses. In order to deepen the research, various aspects of the analysis of the incomes and expenses within the non-profit organizations were illustrated and the impact of information obtained on developing optimal and rational economic decisions was presented.

Cuvinte-cheie: venituri și cheltuieli aferente mijloacelor cu destinație specială, alte venituri și cheltuieli, venituri și cheltuieli din activitatea economică, organizații necomerciale.

JEL: M49

În cadrul organizațiilor necomerciale, odată cu implementarea noilor reglementări contabile, apare necesitatea perfecționării metodologiei analizei veniturilor și cheltuielilor, precum și pregătirea continuă a personalului ce efectuează această analiză.

În această ordine de idei, trebuie menționat că, pentru realizarea reușită a analizei veniturilor și cheltuielilor în organizațiile necomerciale, se vor aplica prevederile Recomandărilor metodice privind tranziția la noile Standarde Naționale de Contabilitate (SNC) și ale Indicațiilor metodice privind particularitățile contabilității în organizațiile necomerciale [1].

În calitate de moment specific activității organizațiilor necomerciale autohtone, este necesar să fie indicat faptul că există particularități privind conținutul și clasificarea veniturilor și cheltuielilor. Astfel, o importanță deosebită, în cadrul analizei veniturilor și cheltuielilor organizației necomerciale, o constituie identificarea și clasificarea elementelor componente ale acestora.

O sinteză generalizată a conținutului economic al veniturilor și cheltuielilor organizației necomerciale, în funcție de natură acestora, este prezentată în tabelul 1.

Clasificarea veniturilor și cheltuielilor organizației necomerciale după natură

Tipuri de venituri și cheltuieli	Conținutul economic
Venituri și cheltuieli aferente mijloacelor cu destinație specială	<i>Venituri aferente mijloacelor cu destinație specială</i> – veniturile sub formă de granturi, donații, alocații, asistență financiară sau tehnică, alte finanțări și încasări a căror utilizare este condiționată de realizarea unor misiuni speciale aferente activității statutare. <i>Cheltuieli aferente mijloacelor cu destinație specială</i> – cheltuielile suportate din contul mijloacelor cu destinație specială.
Alte venituri și cheltuieli (cu excepția veniturilor din activitatea economică)	<i>Alte venituri și cheltuieli</i> ale organizației necomerciale cuprind: 1) plusurile și lipsurile (pierderile) de active identificate în urma inventarierii; 2) datoriile și creanțele decontate în legătură cu expirarea termenelor de prescripție; 3) veniturile și cheltuielile din vânzarea activelor nefolosite; 4) veniturile din predarea în locațiune pe bază neregulată a activelor organizației necomerciale; 5) veniturile din recuperarea prejudiciului material; 6) alte venituri și cheltuieli, care nu sunt legate de misiuni speciale sau activități economice statutare concrete.
Venituri și cheltuieli din activitatea economică	<i>Veniturile din activitatea economică</i> cuprind: 1) venituri din activitatea de producție, vânzare de bunuri, executarea lucrărilor și prestarea serviciilor; 2) venituri financiare (venituri din diferențe de curs valutar și de sumă, dobânzi, cu excepția celor aferente mijloacelor cu destinație specială, investiții, alte venituri financiare); 3) venituri rezultate din recompense primite pentru compensarea cheltuielilor sau pierderilor din calamități naturale sau alte evenimente excepționale; 4) alte venituri aferente activității economice. <i>Cheltuielile din activitatea economică</i> cuprind cheltuielile aferente obținerii veniturilor din activitatea economică indicată mai sus.

Sursa: Elaborat de autor în baza indicațiilor metodice privind particularitățile contabilității în organizațiile necomerciale [1]

În opinia autorului, clasificarea veniturilor și cheltuielilor organizației necomerciale, conform noilor SNC, asigură un grad mai relevant de veridicitate a informațiilor privind mărimea și modificarea veniturilor și cheltuielilor și elementelor sale componente.

O problemă de bază a analizei veniturilor și cheltuielilor în organizațiile necomerciale o constituie selectarea adecvată a modalității de studiere structurală a acestora. Examinarea literaturii din domeniul analizei economico-financiare arată că există diverse modalități tehnice de analiză structurală. În particular, savantul autohton N.N. Țiriulnicova [3, p.310-314] propune examinarea modificărilor structurale a fluxurilor de numerar printr-una din următoarele două modalități: *analiza separată* sau *analiza îmbinată*. După părerea autorului, aceste modalități tehnice pot fi aplicate și la analiza structurală a veniturilor și cheltuielilor.

Problema selectării adecvate a modalității tehnice de analiză structurală a veniturilor și cheltuielilor în organizațiile necomerciale impune cercetarea detaliată a particularităților acestora, generalizate în tabelul 2.

Din cele prezentate în tabelul de mai sus, conchidem că modalitățile cercetate au putere informațională diferită. În opinia autorului, alegerea modalității de analiză structurală a veniturilor și cheltuielilor în organizațiile necomerciale trebuie să se efectueze în funcție de interesele diferiților utilizatori ai rezultatelor analizei.

Tabelul 2

Particularitățile modalităților tehnice de analiză structurală a veniturilor și cheltuielilor în organizațiile necomerciale

Modalitatea tehnică de analiză	Esența	Avantaje	Dezavantaje
Analiza separată a structurii veniturilor și cheltuielilor	Presupune calcularea cotei fiecărui element component în valoarea totală a veniturilor sau respectiv a cheltuielilor.	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Nu necesită calcule dificile; ♦ Acces liber la sursa informațională – situația de venituri și cheltuieli. 	Nu presupune studierea raportului între venituri și cheltuieli.
Analiza îmbinată a structurii veniturilor și cheltuielilor	<p>Presupune efectuarea următoarelor etape de analiză:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Se formează două grupe: venituri și cheltuieli. Apoi, se calculează suma totală pe fiecare grupă. 2. Se compară suma totală a veniturilor cu suma totală a cheltuielilor și cea mai mare din ele se prezintă ca 100%. 3. Fiecare element component al veniturilor și cheltuielilor se exprimă în procente la suma din punctul de mai sus. 4. Totalul veniturilor și cheltuielilor se egalează prin excedentul net al perioadei de gestiune sau deficitul net al perioadei de gestiune. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Acces liber la sursa informațională – situația de venituri și cheltuieli; ♦ Permite interpretarea raportului între venituri și cheltuieli. 	Nu permite a contrapune proporțiile calculate în dinamică (sau cu nivelul planificat), dacă se schimbă grupa elementelor preponderente. De exemplu, comparațiile devin ineficiente, dacă în anul precedent veniturile au fost mai mari decât cheltuielile, iar în anul curent situația s-a modificat cardinal.

Sursa: Elaborat de autor în baza generalizării surselor bibliografice

În continuare, este prezentată situația de venituri și cheltuieli a organizației necomerciale – asociația obștească „E-R”, pe anul 2014, elaborată conform noilor SNC.

Tabelul 3

Situația de venituri și cheltuieli de la 01 ianuarie până la 31 decembrie 2014

Indicatori	Perioada de gestiune	
	precedentă	curentă
Venituri aferente mijloacelor cu destinație specială	4 467 976	2 644 793
Cheltuieli aferente mijloacelor cu destinație specială	4 467 976	2 644 793
Excedent (deficit) aferent mijloacelor cu destinație specială	0	0
Alte venituri (cu excepția veniturilor din activitatea economică)	14 508	13 498
Alte cheltuieli (cu excepția cheltuielilor din activitatea economică)	12 451	10 949
Excedent (deficit) aferent altor activități	2 057	2 549
Venituri din activitatea economică	980 696	635 970
Cheltuieli din activitatea economică	680 437	777 096
Rezultatul: profit (pierdere) din activitatea economică	300 259	(141 126)
Cheltuieli privind impozitul pe venit	24 021	
Excedent net (deficit net) al perioadei de gestiune	278 295	(138 577)

În cele ce urmează, în tabelul 4, va fi prezentată *analiza separată a structurii veniturilor și cheltuielilor după natură* la asociația obștească „E-R”, în anii 2013-2014. În calitate de sursă informațională servește situația de venituri și cheltuieli, prezentată în tabelul 3.

Tabelul 4

Analiza separată a structurii veniturilor și cheltuielilor după natură

Indicatori	Anul 2013		Anul 2014	
	Suma, lei	Pondere, %	Suma, lei	Pondere, %
Venituri				
1. Venituri aferente mijloacelor cu destinație specială	4 467 976	81,78	2 644 793	80,28
2. Alte venituri (cu excepția veniturilor din activitatea economică)	14 508	0,27	13 498	0,41
3. Venituri din activitatea economică	980 696	17,95	635 970	19,31
Total venituri	5 463 180	100,00	3 294 261	100,00
Cheltuieli				
1. Cheltuieli aferente mijloacelor cu destinație specială	4 467 976	86,18	2 644 793	77,04
2. Alte cheltuieli (cu excepția cheltuielilor din activitatea economică)	12 451	0,24	10 949	0,32
3. Cheltuieli din activitatea economică	680 437	13,12	777 096	22,64
4. Cheltuieli privind impozitul pe venit	24 021	0,46	-	-
Total cheltuieli	5 184 885	100,00	3 432 838	100,00

Din datele tabelului 4, rezultă că componența veniturilor la asociația obștească „E-R”, în anul 2014, are un caracter comparativ stabil. Componenta principală a veniturilor, în anii 2013-2014, au constituit-o veniturile aferente mijloacelor cu destinație specială. Aceste venituri dețineau cota de 81,78% în totalul veniturilor, în anul 2013, micșorându-se până la 80,28%, în anul 2014. În același timp, se observă că, pe parcursul anului 2014, s-a majorat ponderea veniturilor din activitatea economică cu 1,36 (de la 17,95%, în anul 2013, la 19,31%, în anul 2014) puncte procentuale în totalul veniturilor. De asemenea, a crescut și cota altor venituri (cu excepția veniturilor din activitatea economică) cu 0,14 (0,41% – 0,27%) puncte procentuale în totalul veniturilor.

În componența cheltuielilor, cota predominantă a aparținut cheltuielilor aferente mijloacelor cu destinație specială care deținea 86,18% în anul 2013 diminuându-se până la 77,04% în anul 2014, sau cu 9,14 puncte procentuale. O tendință de îngrijorare o reprezintă majorarea cheltuielilor din activitatea economică în condițiile diminuării veniturilor din activitatea economică. În consecință, se observă creșterea cotei cheltuielilor din activitatea economică 9,52 (de la 13,12%, în anul 2013, la 22,64%, în anul 2014) puncte procentuale în totalul cheltuielilor. Printre modificările structurale se evidențiază faptul că, în anul 2014, nu au fost înregistrate cheltuieli privind impozitul pe venit, care, în anul 2013, au deținut cota 0,46% din totalul cheltuielilor. Restul modificărilor survenite în structura cheltuielilor nu au fost atât de însemnate.

Alt aspect analitic, care prezintă interes practic pentru utilizatorii situațiilor financiare ale organizației necomerciale, constă în aprecierea structurii veniturilor și cheltuielilor și interpretarea raportului între acestea. Necesitatea analizei acestui aspect rezultă din importanța informației analitice pentru fundamentarea și adoptarea deciziilor de finanțare atât de fondatori, cât și de membrii și organele de conducere ale organizației necomerciale, finanțatorii, donatorii, sponsorii, autoritățile publice, furnizorii, creditorii etc.

Prin urmare, în baza informației din situația de venituri și cheltuieli (tabelul 3), se va efectua analiza îmbinată a structurii veniturilor și cheltuielilor după natură la asociația obștească „E-R” în anii 2013-2014.

Din datele tabelului 5, se observă că la asociația obștească „E-R”, în cursul anului 2013, suma veniturilor totale a fost mai mare decât cheltuielile totale înregistrate în această perioadă. Acest fapt denotă că, în anul 2013, asociația obștească „E-R”, din veniturile totale (5463180 lei), a acoperit cheltuielile totale (5184885 lei) și la dispoziția organizației necomerciale au mai rămas 5,09% din venituri, ceea ce a reprezentat excedentul net al perioadei de gestiune (278295 mii lei). În consecință, situația dată arată că, în anul 2013, asociația obștească a avut o structură optimă a veniturilor și cheltuielilor, ceea ce i-a permis să-și îmbunătățească performanțele activității statutare.

Tabelul 5

Analiza îmbinată a structurii veniturilor și cheltuielilor după natură

Indicatori	Anul 2013		Anul 2014	
	Suma, lei	Pondere, %	Suma, lei	Pondere, %
Venituri				
1. Venituri aferente mijloacelor cu destinație specială	4 467 976	81,78	2 644 793	77,04
2. Alte venituri (cu excepția veniturilor din activitatea economică)	14 508	0,27	13 498	0,39
3. Venituri din activitatea economică	980 696	17,95	635 970	18,53
Total venituri	5 463 180	100,00	3 294 261	95,96
Deficit net al perioadei de gestiune	-	-	138 577	4,04
Cheltuieli				
1. Cheltuieli aferente mijloacelor cu destinație specială	4 467 976	81,78	2 644 793	77,04
2. Alte cheltuieli (cu excepția cheltuielilor din activitatea economică)	12 451	0,23	10 949	0,32
3. Cheltuieli din activitatea economică	680 437	12,46	777 096	22,64
4. Cheltuieli privind impozitul pe venit	24 021	0,44	-	-
Total cheltuieli	5 184 885	94,91	3 432 838	100,00
Excedent net al perioadei de gestiune	278 295	5,09	-	-

În anul 2014, situația a fost radical opusă, adică mărirea veniturilor totale înregistrate (3294261 lei) a fost mai mică față de sumă cheltuieli totale (3432838 lei). Prin urmare, în anul 2014, a fost înregistrat deficit net al perioadei de gestiune în sumă de 138577 lei, care a constituit 4,04% din mărirea cheltuielilor totale. Deci, în dinamică, se remarcă modificări nefavorabile în structura veniturilor și cheltuielilor la asociația obștească „E-R”.

Pentru activitatea financiară a organizației necomerciale, este importantă cunoașterea evoluției corelației între cheltuieli și venituri, întrucât aceasta permite determinarea unor concluzii privind comportamentul cheltuielilor și contribuția acestora la generarea de venituri. Între diverse categorii de cheltuieli și venituri, se stabilesc corelații care contribuie la obținerea rezultatului final (excedent / profit (deficit / pierdere)).

În scopul studierii în profunzime a analizei corelației între cheltuieli și venituri, se aplică diverse metode specifice care pot aduce informații valoroase managementului, dar și creditorilor sau altor categorii de utilizatori. Una din metodele de analiză a corelației menționate constă în calcularea și interpretarea *ratei de eficiență a cheltuielilor* cu semnificația *cheltuieli la 100 lei venituri*. Esența acestui indicator constă în faptul că furnizează informații privind dinamica cheltuielilor, comparativ cu dinamica veniturilor.

În continuare, se va studia concordanța dintre cheltuielile și veniturile înregistrate în anii 2013-2014 la asociația obștească „E-R”.

Pe baza datelor prezentate în tabelul 6, se observă că se înregistrează o majorare a ratei de eficiență a cheltuielilor totale de la 94,91 lei/100 lei în anul 2013 la 104,21 lei/100 lei în anul 2014, sau cu 9,30 lei/100 lei. Această tendință se explică prin faptul că, la asociația obștească „E-R”, în anul 2014, dinamica cheltuielilor din activitatea economică a depășit dinamica veniturilor din activitatea economică, astfel nivelul rata de eficiență a cheltuielilor din activitatea economică a constituit 122,19 lei/100 lei, ceea ce a contribuit la înregistrarea deficitului net al perioadei de gestiune.

În concluzie, este de menționat faptul că perfecționarea și efectuarea analizei veniturilor și cheltuielilor în organizațiile necomerciale prezintă multiple avantaje și pot contribui la obținerea informațiilor necesare pentru fundamentarea unor decizii economice optime.

Tabelul 6

Analiza corelației între cheltuieli și venituri în dinamică

Venituri	Suma, lei		Cheltuieli	Suma, lei		Rata de eficiență a cheltuielilor	lei/100 lei	
	Anul 2013	Anul 2014		Anul 2013	Anul 2014		Anul 2013	Anul 2014
1	2	3	4	5	6	7	$8=5 \div 2 \times 100$	$9=6 \div 3 \times 100$
Venituri aferente mijloacelor cu destinație specială	4467976	2644793	Cheltuieli aferente mijloacelor cu destinație specială	4467976	2644793	Rata de eficiență a cheltuielilor aferente mijloacelor cu destinație specială	100,00	100,00
Alte venituri	14508	13498	Alte cheltuieli	12451	10949	Rata de eficiență a altor cheltuieli	85,82	81,12
Venituri din activitatea economică	980696	635970	Cheltuieli din activitatea economică	680437	777096	Rata de eficiență a cheltuielilor din activitatea economică	69,38	122,19
Total venituri	5463180	3294261	Total cheltuieli	5184885	3432838	Rata de eficiență a cheltuielilor totale	94,91	104,21

Bibliografie:

1. Indicații metodice privind particularitățile contabilității în organizațiile necomerciale. Aprobate prin ordinul ministrului finanțelor nr.188 din 30 decembrie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 11-21 (5053-5063) din 23.01.2015.
2. SPĂTARU L. *Analiza economico-financiară. Instrument al managementului întreprinderilor*. Ed. a II-a. București: Economică, 2010. 600 p.
3. ȚIRIULNICOVA N. (coordonator) ș.a. *Analiza rapoartelor financiare*. Ed. a II-a, revăzută. Chișinău: Asociația Obștească „ACAP RM”, 2011. 400 p.